

БУЧАЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У статті авторка описує історію створення та функціонування Бучацького краєзнавчого музею. Коротко охарактеризовано фонди, основні експозиції закладу та заходи, що організовують співробітники музею. Висвітлюється діяльність знаменитих постатей краю в контексті представлення експозиції «Відомі люди Бучаччини».

Ключові слова: Бучацький краєзнавчий музей, фонди, експозиції, етнографічні та археологічні експонати, видатні люди краю.

Одним із давніх історико-культурних осередків та мальовничих куточків Тернопільщини є місто Бучач. На території міста знаходилось давньослов'янське поселення, яке до середини XIV ст. входило до складу Галицько-Волинського князівства. Перша письмова згадка про Бучач датується 1260 р. Як і сусідня Терєбовля, з 1340 р. місто було захоплене поляками. Після смерті польського короля Казимира III, в 1370 р. Бучач належав Людовіку I Угорському (від його імені в 1372–1379 р., 1385–1387 рр. керував намісник – Владислав Опольчик). У своїй політиці шляхта спиралася на місцевих магнатів. Бучач належав магнатам Бучацьким гербу Абданк (в 1360-х рр., після закінчення війни за галицько-волинську спадщину, рід польських Абданків почав осідати на східних рубежах завойованої території), які прославилися при захисті Галицької Русі й Поділля від кримських та монголо-татар. Після окупації Польщею вони сприяли поширенню католицизму. 28 липня 1379 р. власник міста Міхал Авданець видав грамоту-привілей, якою виділив кошти для розбудови замку, перебудови костелу, надав кошти для його утримання. У 1393 р., на прохання власника міста М. Авданця, король Ягайло надав місту Магдебурзьке право (повторно отримане 1515 р.). 1401 р. – брати Міхал і Теодор видали грамоту-привілей для забезпечення костелу та католицької парафії у Бучачі. Більшість мешканців Бучача займалась ремеслами та землеробством. У 1580 р. було закінчено будівництво фортеці. Під її стінами неодноразово велися бої. У вересні 1648 р. фортецею оволоділо козацьке військо. У 1610 р. в місті збудовано муровану церкву Св. Миколая.

Навесні 1672 р. гетьман П. Дорошенко разом із турецьким султаном Мехмедом IV розпочали війну, відбили 18 серпня того ж року у поляків Кам'янець-Подільський. 18 жовтня 1672 р. у Бучачі під деревом «Золота Липа», яке збереглося при дорозі на Соколів, був підписаний мирний договір між Туреччиною та Польщею (т. зв. Бучацький мирний договір). Король Ян III Собеський відвідував Бучач 1683 р. У місті пам'ятають про «Джерело Собеського». На опорній стіні було встановлено дві пам'ятні плити з написами, що біля цього джерела відпочивав король (нині збереглася лише кам'яна). У серпні 1687 р. Ян III Собеський був у Бучачі з обозом і проводив військову раду щодо здобуття Кам'янецької фортеці. 1699 р. єврейська громада отримала від короля підтвердження своїх прав.

15 травня 1712 р. дідич С. Потоцький видав привілей для шевських цехів, 7 грудня – заснував монастир о. Василянів на місці костелу Св. Хреста. Монахи-василяни, які переїхали до міста з Литви, навчали в заснованій теологічній школі як уже діючих священиків, так і дітей, які планували ними стати. Середина XVIII ст. – час розбудови міста завдяки діяльності мецената Миколи Потоцького, архітекторів Бернарда Меретина та Яна Готфріда Гофмана, скульптора Й.-Г. Пінзеля. Зведено ряд визначних пам'яток пізнього бароко, які сформували обличчя старого міста: придорожня фігура Святого Яна Непомука (1750 р.), міська ратуша і придорожня фігура Святої Анни (1751 р.), Бучацький монастир (1751–1770 рр.), Парафіяльний костел (1761–1763 рр.), церква Покрови Пресвятої Богородиці (1764 р.). У 1754 р. М. Потоцький, за привілеєм Августа III Фрідріха, заснував василіанську гімназію.

У Бучачі проповідував польський історик, дослідник генеалогії та геральдики, єзуїт Каспер Несецький. Від 1765 р. Бучач – центр новоутвореного римо-католицького деканату.

У 1772 р., після першого поділу Польщі, Бучач увійшов до володінь Габсбургів (з 1804 р. – Австрійської імперії; з 1867 р. – Австро-Угорщини). У 1809–1815 рр. Бучач був у складі Російської імперії.

У 1804 р. при монастирі отців Василіан заснували гімназію, в якій навчалися відомі українські та польські діячі культури, літератури і мистецтва. Серед його викладачів – поети Юліан Добриловський, Іларіон Грабович, біолог Семен Труш.

Скасування панщини 1848 р. сприяло розвитку економіки, основне місце в якій, продовжувало займати рільництво, що мало натуральний характер. У 1863 р. почав діяти телеграф, звичайна пошта – в 1871 р. Прокладення в 1884 р. залізниці Станиславів – Бучач – Ярмолинці призвело до пожвавлення розвитку промисловості й торгівлі. Відтак Бучач став одним із найбільших торгових містечок Галичини. У другій половині XIX ст. Бучач славився ткацькими виробами та килимами, які виробляла фабрика в Підзамочку на засадах місцевого народного ткацтва. Галицький історик та фольклорист Садок Баронч написав перші історичні праці про Бучаччину – «Язлівецькі пам'ятки» (1862 р.), «Бучацькі пам'ятки» (1882 р.), видані у Львові.

У 1891–1899 рр., за проектом Топольницького і Феррарі, збудовано державну восьмикласну гімназію, у котрій навчалися історик Іван Джиджора, художник Володимир Ласовський, письменник Осип Назарук, поет-січовик Іван Балюк.

У 1904 р. була заснована філія товариства «Сокіл» (керівник – Станіслав Сіак); 1907 р. – філія товариства «Просвіта»: перші загальні збори відбулись 25 березня 1908 р., керівником був обраний вчитель гімназії Никифор Даниш–1954 рр.). У селах навколо Бучача відкривалися читальні «Просвіти». З 27 березня до 15 квітня 1911 р. пройшли перші торгово-касові курси для жителів міста та повіту, організовані філією «Просвіти». Почесним членом повітової філії «Просвіти» був Володимир Гнатюк – уродженець Бучаччини.

На загальних виборах до Австрійського парламенту 1907 р. Бучач увійшов до 60-го сільського змішаного округу (Бучач, Підгайці, Монастирська, Вишнівчик); депутатом місцеві жителі обрали львівського адвоката доктора Г. Габля, заступником – д-ра Л. Цегельського.

У 1913–1914 рр. у ремісничо-будівельній школі при монастирі навчався письменник Дмитро Бедзик. На початку XX ст. звели ряд громадських і житлових споруд: будинок товариства «Сокіл» (1905 р.; тепер Будинок культури), церкву Святого Архангела Михаїла (1910 р.) на Нагірянці, «Касу хворих» (тепер корпус районної лікарні).

Як бачимо, Бучач є містом з унікальним історико-архітектурним комплексом, багатими культурними традиціями. Це зумовило необхідність створення місцевого краєзнавчого музею.

Бучацький краєзнавчий музей відкритий на громадських засадах 30 грудня 1982 р. у приміщенні міської ратуші. Після проведення реставраційних робіт у другій половині 1980-х рр. його перенесено в приміщення на вул. Галицькій, 55, яке займає три зали. В 1988 р. музей стає відділом Тернопільського обласного краєзнавчого музею, а від 2002 р. підпорядкований відділу культури і туризму Бучацької райдержадміністрації. В основному і науково-допоміжному фондах зберігається близько 4 тис. експонатів.

Наукові співробітники музею організовують стаціонарні та пересувні виставки, проводять науково-дослідну та науково-освітню роботу. Щорічно музей приймає близько 20 тисяч відвідувачів, до послуг яких оглядові та тематичні екскурсії. Для учнів організовуємо уроки народознавства, читаємо лекції в студентських та учнівських аудиторіях.

Фрагмент експозиції музею

У музеї функціонують чотири постійно діючі експозиції: «Археологія», «Відомі люди Бучаччини», «Бучач та околиці в минулі роки», «Етнографія та побут нашого краю».

Археологічна експозиція має місцеві знахідки часів трипільської культури (IV–III тис. до н. е.), що знайдені в урочищі «Федір»,

м. Бучач. Серед них знаряддя праці, предмети побуту та культу, які використовували первісні люди на території Бучаччини [1].

В експозиції «Відомі люди Бучаччини» висвітлюється діяльність знаменитих особистостей, імена яких тісно пов'язані з історією краю. Фото, документи вимальовують постать Ш. Агнона – єврейського письменника, лауреата Нобелівської премії (1966 р.). Вчений народився в м. Бучачі у 1888 р., отримав домашню освіту й у віці 8 років почав писати. Близько 70 творів у прозі й поезії були опубліковані ним у віці до 19 років. 18-річним юнаком письменник виїхав до Львова, його запросили працювати в єврейську газету. Справжнього успіху талано-

витий письменник домігся вже через рік після еміграції в Ізраїль, коли опублікував повість «Агунот». Її назву використав для літературного псевдоніма. Ш. Агнон змальовував життя східноєвропейських та галицьких євреїв. Спадщина письменника складається з 16-ти томів. Роман письменника «На морській глибині» (1935 р.) був удостоєний Нобелівської премії в галузі літератури за 1966 р. [5, с. 4].

У музеї зібрано фотографії та книжкові видання Й. Кнебеля (1854–1926 рр.) – відомого російського видавця і книготорговця, який заснував перше в Росії спеціалізоване видавництво з образотворчого мистецтва. Він уродженець Бучача.

У невеликій вітрині привертає увагу лавровий вінок. Його передав у музей мешканець с. Білявинці І. Козира. За родинними переказами, цей вінок подарувала на згадку батькові сама Соломія Крушельницька, яка народилася в с. Білявинцях. Тут представлено також фотографії співачки, літературу про її життя та творчість.

Зіркою першої величини був свого часу український актор, режисер, народний артист СРСР Мар'ян Крушельницький, уродженець с. Пилява Бучацького району. Він виступав у «Тернопільських театральних вечорах», театрі «Березіль», був актором і головним режисером Харківського українського драматичного театру ім. Т. Шевченка та Київського українського драматичного театру ім. І. Франка. В експозиції музею демонструються фотографії М. Крушельницького – виконавця ролей у багатьох виставках, рукописи актора, література [3, с. 6].

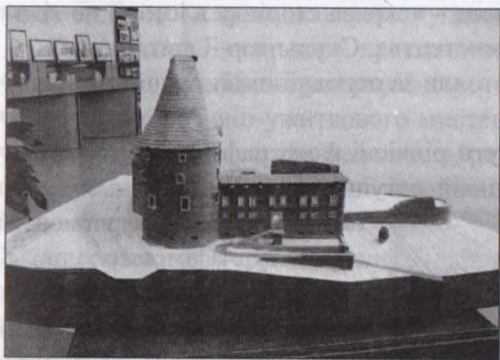
В експозиції представлено твори та фотографії Михайла Островерхи (1897–1978 рр.) (псевдонім М. Осика) – письменника, перекладача, журналіста, мистецького та літературного критика. Народився він у Бучачі. Вступив до легіону Українських Січових Стрільців, був старшиною в Українській Галицькій армії. 1949 р. М. Островерха емігрував до США і там на сторінках часописів друкував свої праці. Серед відомих творів письменника – «З римського щоденника», «Без докору», «На закруті», «Блиски і темряви».

У Бучачі народився Осип Назарук (1883–1940 рр.) – юрист, письменник, журналіст, публіцист, громадський та політичний діяч. Навчався в Бучацькій гімназії, вивчав право у Львівському та Віденському університетах. У 1915–1918 рр. у званні хорунжого служив у ле-

гіоні Українських Січових Стрільців. Був одним із засновників «Пресової квартири» УСС. До його стрілецької прози належать «Слідами УСС» (1916 р.), «Над Золотою липою» (1916 р.), «Рік на великій Україні» (1920 р.). В уряді УНР очолював Міністерство преси і пропаганди. О. Назарук – автор історичних повістей «Князь Ярослав Осмомисл» і «Роксолана», які мали великий патріотичний вплив на українську молодь. Із вітрини можна ознайомитись із біографією та творами письменника.

В експозиції розташовані твори та фотографії відомого дитячого письменника Всеволода Нестайка, родовід якого пов'язаний із Бучачем. З 1906 до 1936 р. у Бучачі проживав дідусь майбутнього казкаря о. Денис Нестайко – декан Бучацький і парох церкви св. Миколая. У Бучачі народився батько письменника – Зіновій Нестайко.

«Бучач та його околиці в минулі роки» – експозиція, котра містить фотоматеріали та речі, які розповідають про історію Бучача і його околиць з початку ХХ ст., про визначну пам'ятку архітектури

Макет замку в м. Бучачі. Пам'ятка архітектури XV-XVII ст.

XVIII ст. – бучацьку ратушу, про історію її скульптур, авторів – архітектора Бернарда Меритина та скульптуру І. Пінзеля. В експозиції виставлено давні поштівки та фотографії з пам'ятками міста, представлено модель-реконструкцію Бучацького замку. Документи на стендах і вітринах знайомлять з історією Бучача та його околиць [1].

В експозиції «Бучач та його околиці в минулі роки» особливо широко представлено творчість всесвітньовідомого майстра, основоположника нової барокової пластики XVIII ст. Іоана Георгія Пінзеля. Життя і творчість скульптора пов'язані із Бучачем. У 1740-х рр. він оселився у м. Бучачі, де працював над замовленнями одного з найбагатших українських магнатів краю, графа, мецената

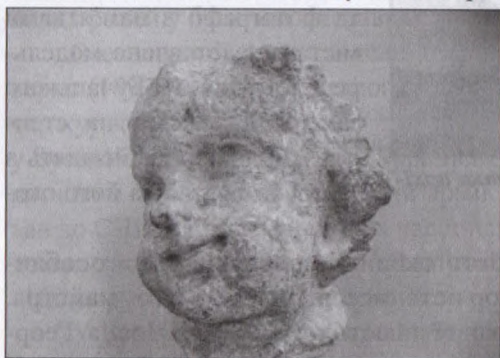
і покровителя культури та освіти, нащадка герба «Пілява» – Миколи Потоцького.

13 травня 1751 р. І. Пінзель одружився з Маріанною Єлизаветою Кейтовою (дівоче прізвище – Маєвська). У Бучачі в подружжя народилося два сини – Бернард (1752 р.) та Антон (1759 р.). У нашому містечку, наприкінці 1761 р., геніальний скульптор помер. Підтвердженням є записи в метричних книгах, які інформують, що у жовтні 1762 р. вдова вийшла заміж утретє.

Незрівнянні шедеври кам'яної та дерев'яної пластики І. Г. Пінзель створив, перебуваючи на теренах нашого краю. І. Г. Пінзель – автор кам'яних придорожніх статуй Яна Непомука (1750 р.) і Богородиці (1751 р.) у Бучачі, біблійних та міфологічних скульптурних груп на ратуші, яка стала однією з найвидатніших споруд у Європі. Скульптор працював над вітварями в Покровській церкві, Успенському костюлі, залишив скульптуру св. Онуфрія в с. Рукомиш, неподалік Бучача.

Творча спадщина І. Г. Пінзеля – яскрава сторінка в історії не тільки українського, а й світового мистецтва. Скульптор – автор нової барокової пластики XVIII ст., яку взяли за основу чимало учнів та послідовників геніального майстра.

В експозиції можна оглянути рідкісні фотографії скульптур Пінзеля, які знаходились на Буцацькій ратуші й до сьогоднішнього дня

Фрагмент придорожньої фігури Непорочного Зачаття Діви Марії м. Бучач, скульптор Пінзель, 1751 р.

не збереглися, фрагменти скульптур «Самсон роздирає пащу лева», ангела із придорожньої фігури «Богородиця», декоративні елементи вазонів, фрагменти карнизів, капітелі, оздоблення обрамлення вікна ратуші [1]. Голова ангела.

У перспективі в Буцацькій ратуші планується відкрити музей геніального скульптора.

Фрагмент експозиції «Етнографія та побут нашого краю»

ми й лози. Демонструються зразки гончарної роботи – горнятка, миски, горщики, друшляки, горщики-двійнята, виготовлені в Бучачі та навколишніх селах. Серед виробів із дерева переважають речі побутового вжитку – полоник, ложки, ступка до перцю, кушка, масничка, ваги тощо [1].

У фондах Буцацького краєзнавчого музею зберігається майже 4 тис. експонатів. Це збірки українського народного одягу, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, документів і світлин, речей побуту різних верств населення, ремесел і промислів. Є фотографії, рукописи, подяки, медалі, історичні матеріали Другої світової війни, матеріали про розвиток освіти в м. Бучачі та Буцацькому районі у ХХ ст.; архівні матеріали, в яких відображено події голокосту; грошові знаки часів Австро-Угорщини, Польщі, Російської імперії, Радянського Союзу; інформаційно-агітаційні листівки ОУН-УПА. Музей має велику збірку літератури з історії України, освіти, культури, краєзнавства.

16 жовтня 2010 р. науковими працівниками Буцацького краєзнавчого музею організовано і проведено науково-практичну конференцію «Місто Бучач в контексті історії України і світу», присвячену 750-річчю заснування м. Бучача. Учасників конференції привітав міський голова Омелян Оверко. Із доповідями виступали: Михайло Станкевич, доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент Академії мистецтв України – «Бучач – місто ремісників та митців»; Степан Костюк, директор Тернопільського обласного краєзнавчого музею, голова Тернопіль-

ської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, член НТШ, почесний член «Просвіти», член Національної спілки журналістів України – «Фонд Йосипа Кнебеля у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї»; Микола Бевз, професор, завідувач кафедри реставрації національного університету «Львівська політехніка» – «Бучач: унікальність та автентичність історико-містобудівничого комплексу»; Володимир Бевз, головний спеціаліст архітектурної реставраційної майстерні № 3 інституту Укрзахідпроектреставрація – «Проблемні питання реставрації цільного фасаду та території пам'ятки архітектури XVIII ст. Бучацької ратуші»; Микола Козак, старший науковий працівник Бучацького районного краєзнавчого музею – «Розвиток краєзнавства на Бучаччині, його видатні постаті». Під час конференції відбулася презентація нової книги Михайла Станкевича «Бучач та околиці».

24–28 березня 2004 р. Бучацьким районним краєзнавчим музеєм, спільно з відділом культури і туризму Бучацької райдержадміністрації та Всеукраїнським товариством «Лемківщина», проведено міжобласний семінар-практикум «Лемківська писанка. Звичаї. Традиції. Обряди». Семінар-практикум відбувався в рамках відзначення сумної дати 60-річчя примусової депортації українців з їх етнічних земель у Польщі й з метою популяризації «лемківського» розпису писанок в інших регіонах України, лемківських звичаїв, традицій, обрядів святкування Великодня. Захід сприяв виявленню та підтримці обдарованої молоді, обміну досвідом виконавчої майстерності між майстрами писанкового розпису різних поколінь та різних регіонів України. В семінарі-практикумі взяли участь майстри писанкового розпису, керівники гуртків, фахівці у жанрі писанкарства, науковці з Черкаської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Хмельницької, Рівненської, Чернівецької, Одеської, Київської областей, учасники гуртка «Лемківська писанка» загальноосвітньої школи № 1 м. Бучач. Під час семінару відбувся конкурс з розпису лемківської писанки серед місцевих учнів, студентів та дорослих; розпис та конкурс з розпису «лемківської» писанки гостями – учасниками семінару; виставка писанок учасників семінару у краєзнавчому музеї; виступи з рефератами та культурна програма.

7 – 9 квітня 2006 р. в Бучацькому краєзнавчому музеї відбувся регіональний фестиваль писанкового мистецтва «Лемківська писанка за-

прошує друзів». На фестивалі майстри народної творчості з усіх регіонів України ділилися зразками розпису та символами кольорів писанкового дива.

Оригінальні зразки свого мистецтва представили автори з Одеської, Луганської, Черкаської, Львівської, Хмельницької, Івано-Франківської, Тернопільської областей. Гості фестивалю мали нагоду побувати й на майстер-класах відомих не лише в Україні, а й у світі писанкарів. На фестивалі була присутня народна майстриня Тетяна Коновал із Свердловська, що на Луганщині. Її техніка травлення писанок оцтом кілька років тому стала відкриттям у мистецтві розпису. Майстриня, одна з небагатьох писанкарів, представила «оцтові» писанки, а також, окрім традиційних курячих або гусячих яєць, страусині писанки.

Музей щорічно влаштовує із власних фондів Різдвяні та Великодні виставки, фотодокументальні виставки, приурочені видатним історичним подіям, ювілеям відомих людей Бучаччини, персональні виставки сучасних художників Бучаччини, самодіяльних художників Тернопільщини. До найчисленніших належать персональні виставки художників Бучаччини. За останні роки відбулись виставки Бучацьких художників: Ореста Грицака (живопис 2006 р.), Світлани Фецьо (живопис 2007 р.), Тараса Ващука (живопис 2007 р.), Тараса Паляниці (живопис 2008 р.), Наталії Дмитрів (живопис 2008 р.) Романа Лесіва (графіка, акварель 2008 р.), Анатолія Рудницького (живопис 2010 р.), тернопільських художників Петра Шпорчука (графіка 2007 р.) та Андрія Гульовського (живопис 2008 р.), Омеляна Ментуса (живопис 2011 р.), пам'яті художника Ярослава Біля (живопис 2011 р.), художника-аматора Євгена Савіцького (живопис 2012 р.).

У музеї експонувалися курсові та дипломні роботи студентів Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв (2008 р.), львівських художниць Чубак Наталії, Александрової Анастасії, Крук Анни (ікони 2010 р.), майстрів народної творчості України Олега та Ярослави Ликтей (вишивка 2011 р.). У фондах музею зберігаються твори, документи, фотографії, публікації сучасних відомих людей, вихідців із Бучаччини. Серед них – Михайло Станкевич (народився 1 серпня 1948 р. в с. Жизномир), мистецтвознавець, педагог, громадський діяч. Фахова освіта: Бучацька худож-

ня школа (1964 р.), Косівське училище прикладного мистецтва (1968 р.), Київський державний художній інститут (1978 р.). З 1980 р. М. Станкевич обіймав посаду наукового співробітника Музею етнографії та художнього промислу у Львові, згодом завідувача відділу Інституту народознавства НАН України (1991–2008 рр.). Захистив кандидатську дисертацію, досліджуючи орнаменти витинанок (1986 р.), докторську – «Українське художнє деревообробництво XVI–XX» (1995 р.). З 1999 р. він голова Спілки критиків та істориків мистецтва, головний редактор збірників «Мистецтвознавство». Автор майже 200 наукових праць, зокрема 14 книг. М. Станкевич підготував 20 кандидатів наук. 2000 р. отримав звання професора, а в 2002 р. обраний членом-кореспондентом Національної академії мистецтв України. Від 2008 р. очолює кафедру теорії та історії мистецтва Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, лауреат премії С. Гординського (2004 р.) [2, с. 240].

Роман Воронка (народився 12 січня 1940 р. в Бучачі), вчений-математик, професор, громадський діяч. Його батько – лікар, мати – вчителька мови та географії. Роману не виповнилось й року, як радянська влада арештувала і вбила батька. У 1944 р. родина покинула рідне місто і виїхала до Німеччини, а в 1947 р. переїхала до США. Там Роман закінчив середню школу, університет в Нью-Джерсі, захистив магістерську й докторську роботи, став професором.

Р. Воронка відомий у США громадський діяч, голова Товариства української мови ім. Т. Шевченка, співзасновник фонду допомоги Руху, фонду допомоги Україні, фонду допомоги дітям Чорнобиля. Р. Воронка відвідує Батьківщину, співпрацює з ученими, нагороджений почесним званням заслуженого діяча науки і техніки України [2, с. 236].

Богдан Футей (народився 28 червня 1936 р. в селі Бариш), юрист, суддя, професор. У 1944 р. з родиною виїхав до Німеччини, в Баварію, а через чотири роки – в Аргентину. Там закінчив школу та гімназію. В 1957 р. родина Футейв переїхала до США. Освіту Богдан здобув у Wester Reserve University, отримавши ступінь бакалавра (1962 р.), ступінь магістра права (1964 р.), а ступінь доктора права захистив у 1968 р. в Клівленді, у Marshal Lav School. Спочатку майбутній суддя працював у фірмі «Футей і Орішкевич», згодом став головним помічником прокурора поліції, помічником мера міста Клівленда. 30 січня

1987 р. Богдана Футея призначили Федеральним суддею округу Колумбія. Він – член Асоціації адвокатів США та Української Асоціації адвокатів Америки, Радник Міжнародного фонду виборчих систем, який заснований у Вашингтоні й працює в 75 країнах світу. Б. Футей був професором державного та конституційного права в Українському Вільному Університеті (Мюнхен). У 1995 р. Б. Футею, першому з представників української діаспори, за заслуги перед Україною вручили орден Ярослава Мудрого [2, с. 235].

Ярослав Крижановський – завідувач кафедри загальної хірургії № 2 з курсом військово-польової хірургії Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, доктор медичних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений працівник народної освіти України, Відмінник охорони здоров'я, Винахідник СРСР. Відомий вчений і талановитий хірург народився в м. Бучачі. Закінчивши з відзнакою Станіславський (Івано-Франківський) медичний інститут, у 1955 р. почав працювати викладачем Бучацького медичного училища та ординатором-хірургом міжрайонної лікарні. У 1961 р. Я. Крижановський вступив до аспірантури при кафедрі ортопедії і травматології Київського медичного інституту ім. О. Богомольця. Дотроково виконав і успішно захистив кандидатську дисертацію, а у 1979 р. – докторську. Ярослав Йосипович у 1964 р. обирався асистентом, а з 1970 р. – доцентом цієї ж кафедри. У 1981 р. перейшов працювати доцентом на кафедру хірургічних хвороб санітарно-гігієнічного факультету, де викладав військово-польову хірургію і очолював клініку ортопедії і травматології лікарні. 1985 р. обирався на посаду професора цієї кафедри, а в 1994 р. став її завідувачем [4, с. 125]. Вчений є власником 14 винаходів і 6 патентів, які удосконалюють методи проведення операцій, автором понад 200 праць та ряду методичних рекомендацій.

Ярослав Крижановський вдало поєднує педагогічну діяльність з науковою і лікувальною працею. Девіз професора-педагога: «Викладати – це не лише вчити інших, але й постійно вчитися самому» [4, с. 124].

Бучацький краєзнавчий музей відповідно до своїх можливостей і масштабу поширює інформацію, проводить наукову, виховну, популяризаторську роботу, допомагає людям відчувати красу, дізнаватися про нове й невідоме, зберігає і передає знання та культурні традиції, яким

загрожує знищення. Музей, таким чином, виконує найважливішу місію в системі світової культури: забезпечує безперервність її розвитку в загальнолюдському, національному і соціальному вимірах.

Головна особливість музею полягає у тому, що його співробітники збирають, систематизують, вивчають, зберігають і готують експозиції першоджерел або оригіналів пам'яток, які безпосередньо пов'язані з розвитком природи, життям людського суспільства.

Науковці музею працюють з різноманітними першоджерелами: використовують природничі колекції, пам'ятки матеріальної культури (знаряддя праці, інструменти, ремісничі вироби, зброю, побутові речі, тощо), пам'ятки духовної культури (твори живопису, графіку, скульптуру, декоративне мистецтво та ін.), а також рукописи й друковані документи, книги.

У діяльності колективу музею тісно поєднуються науково-дослідні й освітні функції. Збираючи першоджерела, створюючи таким чином базу для наукових досліджень і проводячи власні, музей водночас займається широкою популяризаторською діяльністю. Ми об'єднуємо спеціалістів-дослідників і відданих колекціонерів, збирачів.

Свою багатогранну, корисну для суспільства роботу музей буде на основі Конституції України, законів і підзаконних актів, постанов Кабінету Міністрів.

Список використаних джерел

1. Легка Л. І. Бучацький краєзнавчий музей /Л. І. Легка. – Бучач, 2010.
2. Станкевич М. Є. Бучач та околиці. Маленькі образки /М. Є. Станкевич. – Львів: СКІМ, 2010. – 256 с., іл.
3. Гайдукевич Я. М. Музеї Тернопільщини. Путівник / Я. М. Гайдукевич, І. Я. Зелена, В. А. Лавренюк; упоряд. В. А. Лавренюк; худож. В. В. Ковальчук. – Львів: Каменяр, 1989. – 127 с. 16 арк., іл.
4. Довідково-біографічне видання. Науковці України – еліта держави / Упор. Я. Білейчук. – К.: ТОВ «Видавництво Логус Україна», 2010. – 237 с.
5. Легка Л. Наш Нобелівський лауреат /Л. Легка // Нова доба. – № 27. – 11. 07. 2003.

THE BUCHACH LOCAL HISTORY MUSEUM: ITS PAST AND PRESENT

The author describes the process of creation and operation of The Buchach Local History Museum in the article. The museum stock and the main museum exhibition facilities, as well as the events, organized by the museum staff are highlighted.

Key words: Buchach Local History Museum, collections, exhibitions, ethnographic and archaeological artifacts, famous people of Buchach region.